

Grzegorz Jaśkiewicz

«La religion catholique en Pologne dans le contexte des autres pays d'Europe», Józef Grzywaczewski, Lublin 2012 : [recenzja]

Nurt SVD 46/2 (132), 219-220

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

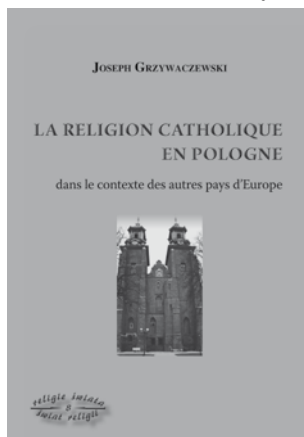
Recenzja

Józef Grzywaczewski, *La religion catholique en Pologne dans le contexte des autres pays d'Europe*, Wydawnictwo Polihymnia, Lublin 2012, 145 s. Seria *Religie świata – Świat religii* 8. ISBN 978-83-7270-997-4

Ukazała się książka ks. Józefa Grzywaczewskiego pt. *La religion catholique en Pologne dans le contexte des autres pays d'Europe* [Religia katolicka w Polsce w kontekście krajów Europy wschodniej]. Wypada o niej napisać, gdyż jest niedostępna na rynku polskim – można się z nią zapoznać tylko w bibliotekach uniwersyteckich. Jest natomiast w sprzedaży we Francji i zasługuje na uwagę choćby z tego względu, że niewielu jest polskich autorów piszących po francusku.

Książka ma charakter popularny, a jednocześnie akademicki; wydana jest w serii *Religie świata – Świat religii* pod redakcją prof. Eugeniusza Sakowicza (UKSW). O jej specyfice stanowi fakt, że autor, od wielu lat mieszkający na Zachodzie, pisał przede wszystkim z myślą o czytelnikach niepolskiego pochodzenia, którzy w ogólne historii Polski nie znają, a pozostają pod wpływem wytworzonych przez wieki stereotypów. Panuje na Zachodzie powszechna opinia, że i Polska ma swoje grzechy przeszłości: przede wszystkim antysemityzm oraz inkwizycję. Chyba większość młodzieży europejskiej te dwa zjawiska kojarzy głównie z Polską. Trzeci grzech, znany głównie w środowiskach kościelnych, to Unia Brzeska (1596), kiedy źli Polacy siłą oderwali od kościoła prawosławnego ok. 4 000 000 ludzi, a tych, którzy pragnęli zostać przy religii prawosławnej – albo wprost zabijali, albo surowo przesładowali.

Ks. Grzywaczewski postanowił sprzeciwić się tym stereotypom, rozumiejąc, że nie można tego uczynić wprost. Każdy, kto zna Zachód, wie, że gdyby na jakimś sympozjum powiedzieć, że w Polsce nie palono innowierców na stosie, słuchacze wybuchnęliby śmiechem. Autor zatem, wiedząc, jakie jest nastawienie Czytelników – zastosował następującą metodę: relacjonuje owe bolesne zjawiska, przy czym wszystkie opinie ukazujące Polskę w pozy-

tywnym świetle wyraża cytatami powszechnie znanych autorów zagranicznych.

By przekonać Czytelnika, że sytuacja Żydów w Polsce była lepsza, niż w innych krajach, cytuje niemieckiego historyka F. Rappa, znanego w całym świecie N. Davisa oraz Amerykanina J. Goldberga. By uświadomić Czytelnikom, że w Polsce nie było stosów – cytuje angielskiego historyka H. Kamena oraz Francuza, A. Gandillona. Ich opinie wzmacnia cytatami z dzieł uczonych polskich: J. Tazbira, M. Korolko, M. Masłowskiego. Gdy omawia Unię Brzeską, cytuje angielskiego teologa prawosławnego K. Ware, rosyjskiego autora V. Sołowiewa, angielskiego historyka MacCullocha, autorów francuskich: F. de Jabruna, D. Beavoisa, F. Thuala i ukraińskiego historyka L. Tymoszenko; nie zapomina o Haleckim, Kłoczowskim, Łaskiewiczzu, Wójciku, Giertychu.

Dzięki takiej metodzie Czytelnik ma możliwość dowiedzieć się, jak było naprawdę, przy czym nie musi wierzyć polskiemu autorowi, gdyż ma przed oczami wypowiedzi autorów z różnych krajów.

Książka ma jeszcze inną cechę, o której warto wspomnieć: autor sytuuje Polskę, jej historię, religię i kulturę na planie kultury śródziemnomorskiej (greckiej i rzymskiej), co pozwala lepiej zrozumieć miejsce i rolę naszego kraju pośród innych narodów europejskich.

Jest rzeczą zrozumiałą, że w tego rodzaju pracy zasygnalizowana została rola kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz papieża Jana Pawła II; jest też rozdział poświęcony Polonii. Cenny jest aneks, gdzie znajdują się najważniejsze teksty źródłowe dotyczące historii Polski; wartość pracy zwiększa dość bogata bibliografia prac w języku polskim i w innych.

Prezentowana książka nie jest podręcznikiem historii Kościoła w Polsce, autor zaznacza we wstępie, że ma zamiar zasygnalizować tylko to, co jest typowe dla historii chrześcijaństwa w naszym kraju. Zapewne elementów typowych dla Polski można by znaleźć więcej na przestrzeni dziesięciu wieków, ale że nadmierne ich eksponowanie mogłoby sprawiać wrażenie, że Polska jest krajem bardzo odległym i różniącym się od Zachodu. Autorowi zależało, by ukazać, że Polska wraz z innymi krajami chrześcijańskimi wywodzi się ze wspólnej bazy kulturowej i religijnej, natomiast jest krajem o indywidualnej specyfice.

Grzegorz Jaśkiewicz